

ECOLOGISCH ONDERZOEK

EN PROJECTPLAN GEWONE DWERG-
VLEERMUIS EN KERKUIL

BEKERINGWEG 14-16

TE WINTERSWIJK-KOTTEN

GEMEENTE WINTERSWIJK

- * Bodem
- * Waterbodem
- * Water
- * Archeologie
- * Ecologie
- * Milieu

Ecologie

Ecologisch onderzoek en projectplan gewone dwergvleermuis en kerkuil Bekeringweg 14-16 te Winterswijk-Kotten in de gemeente Winterswijk

Opdrachtgever	Provincie Gelderland Postbus 9090 6800 GX Arnhem
Project	WIN.DLG.ECO2
Rapportnummer	14085944
Versienummer	D1
Status	Eindrapportage
Datum	12 november 2015
Vestiging	Doetinchem
Opsteller	Ing. K. Wopereis
Paraaf	
Kwaliteitscontrole	Ing. M.P.M Verkade
Paraaf	

Kwaliteitszorg

Econsultancy is lid van het Network Groene Bureaus (NGB). Het NGB is een vereniging van ecologische advies- en -onderzoeksbureaus en werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en behartigt de belangen van groene adviesbureaus. Het Network hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde regelgeving ten aanzien van natuurwetgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor beschermde soorten. Het incidenteel voorkomen van beschermde soorten is echter nooit met zekerheid te voorspellen. Econsultancy accepteert op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Econsultancy uitgevoerde onderzoek neemt.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	1
2	GEBIEDSBESCHRIJVING	2
	2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving	2
	2.2 Ligging ten opzichte van beschermde gebieden	4
	2.3 Verantwoording effectenstudie en verspreidingsinformatie	5
	2.4 Deskundige begeleiding	6
3	VERSPREIDING VAN BESCHERMDE SOORTEN OP DE LOCATIE	7
	3.1 Onderzoeksmethodiek	7
	3.1 Onderzoeksresultaten steenuil	9
	3.2 Onderzoeksresultaten kerkuil	10
	3.2 Onderzoeksresultaten vleermuizen	11
	3.3 Onderzoeksresultaten steenmarter	13
4	VOORGENOMEN INGREEP OP DE LOCATIE EN ONDERBOUWING	14
	4.1 Voorgenomen activiteiten en manier van uitvoering	14
	4.2 Doel en belang van de activiteiten	14
	4.3 Planning en onderbouwing van de activiteiten	14
	4.4 Alternatieven en openbaar belang	14
	4.5 Wettelijk belang van de ingreep	14
5	EFFECTEN VAN DE INGREEP OP FLORA EN FAUNA	15
	5.1 Effecten op korte termijn op beschermde soorten	15
	5.2 Effecten lange termijn op gunstige staat van instandhouding	16
	5.3 Verbodsbepalingen Flora- en faunawet	16
6	ECOLOGISCH WERKPROTOCOL	17
	6.1 Mitigerende en compenserende maatregelen en zorgvuldig handelen	17
	6.1.1 Kerkuil	17
	6.1.2 Gewone dwergvleermuis	20
	6.1.3 Steenmarter	23
	6.2 Zorgvuldig handelen	23
	6.3 Tijdstip en locatie mitigerende en compenserende maatregelen	24

1 INLEIDING

Econsultancy heeft van de Provincie Gelderland opdracht gekregen voor het uitvoeren van een ecologisch onderzoek en het opstellen van een projectplan met maatregelen ter voorkoming van een overtreding van de Flora- en faunawet ten aanzien van de kerkuil en de gewone dwergvleermuis waarvan vaste rust- en verblijfplaatsen zijn vastgesteld op de onderzoekslocatie.

De werkzaamheden worden noodzakelijk geacht in het kader van de voorgenomen sloopwerkzaamheden ter plaatse van de Bekeringweg 14-16 te Winterswijk-Kotten in de gemeente Winterswijk.

Het ecologisch onderzoek is uitgevoerd naar aanleiding van de resultaten van de quickscan flora en fauna die Econsultancy in juli 2014 op de onderzoekslocatie heeft uitgevoerd (rapport 14055587 WIN.DLG.ECO1). Uit de quickscan flora en fauna blijkt dat, om de effecten van de ingreep volledig te kunnen toetsen aan de Flora- en faunawet er ten aanzien van steen- en kerkuil en vleermuizen meer informatie is benodigd.

Gedurende de periode half augustus 2014 t/m half juli 2015 is een ecologisch onderzoek uitgevoerd naar de functie van de onderzoekslocatie voor vleermuizen, steenuil en de kerkuil.

Hieruit blijkt dat het erf aan de Bekeringweg 14-16 een functie heeft voor de kerkuil en voor de gewone dwergvleermuis. Uit de quickscan flora en fauna blijkt eveneens dat de steenmarter naar alle waarschijnlijkheid een vaste rust- of verblijfplaats heeft in de te slopen bebouwing. Tevens is gedurende het ecologisch onderzoek (nadere inspectie aanwezigheid uilen) geïnspecteerd of er verse sporen (uitwerpselen en prooi-resten) van steenmarter aanwezig zijn in de te slopen bebouwing die duiden op een actuele verblijfplaats van de soort.

De resultaten van het ecologisch onderzoek zijn opgenomen in onderhavig rapport (Hoofdstuk 3).

In de rapportage is verwoord welke maatregelen ten aanzien van de beschermde soorten noodzakelijk zijn om juridisch en ecologisch verantwoord de sloopwerkzaamheden uit te voeren en daarmee een overtreding van de Flora- en faunawet te voorkomen. De maatregelen zijn opgesteld in de vorm van een ecologisch werkprotocol.

Voor de kerkuil en de gewone dwergvleermuis zijn door het Ministerie van Economische Zaken soortenstandaards opgesteld. Een soortenstandaard bevat algemene maatregelen die in normale gevallen een positief effect hebben op de instandhouding van de bedreigde soort of individuen. In het projectplan is aangehaakt op de maatregelen die zijn verwoord in de soortenstandaards van de aange troffen beschermde soorten op de onderzoekslocatie.

Voor het verstoren van de verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis en de kerkuil wordt ontheffing aangevraagd. Door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) zal beoordeeld worden of de maatregelen die verwoord zijn in het onderhavig projectplan voldoende zijn. Voor steenmarter geldt dat een ontheffing noodzakelijk is, tenzij wordt gewerkt conform een door het ministerie van EZ goedgekeurde gedragscode (bijvoorbeeld Bouwend Nederland). Indien wordt uitgegaan van de aanwezigheid van een vaste- rust of verblijfplaats van de steenmarter kunnen de werkzaamheden uitgevoerd worden onder de voorwaarden uit de gedragscode. Dit houdt in dat tijdens de sloop rekening gehouden wordt met de gevoelige periode (maart t/m juli, kraamtijd) en dat de werkzaamheden zodanig worden uitgevoerd dat een dier de gelegenheid krijgt om te ontsnappen.

Econsultancy is lid van de branchevereniging "Netwerk Groene Bureaus" en werkt volgens de door het Netwerk opgestelde gedragscode en protocollen.

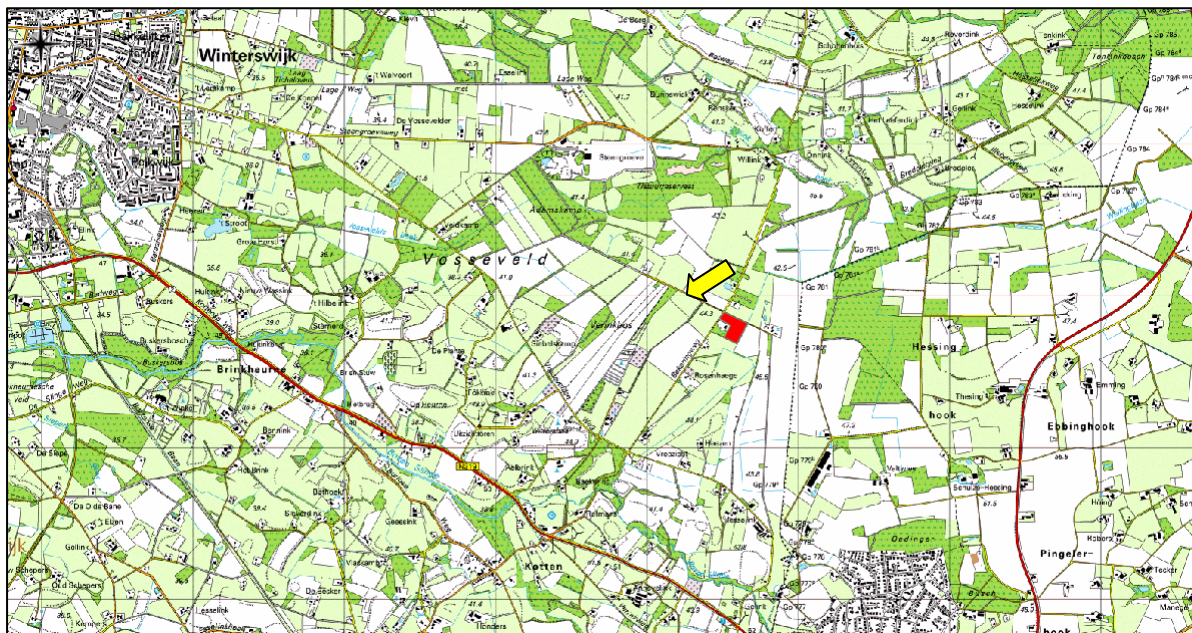
2 GEBIEDSBESCHRIJVING

2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving

De onderzoekslocatie ($\pm 1,8$ hectare) ligt aan de Bekeringweg 14-16 gelegen in het buurtschap Kotten, circa 6 kilometer ten zuidoosten van de kern van Winterswijk, in de gemeente Winterswijk.

In figuur 1 is de topografische ligging van de onderzoekslocatie weergegeven.

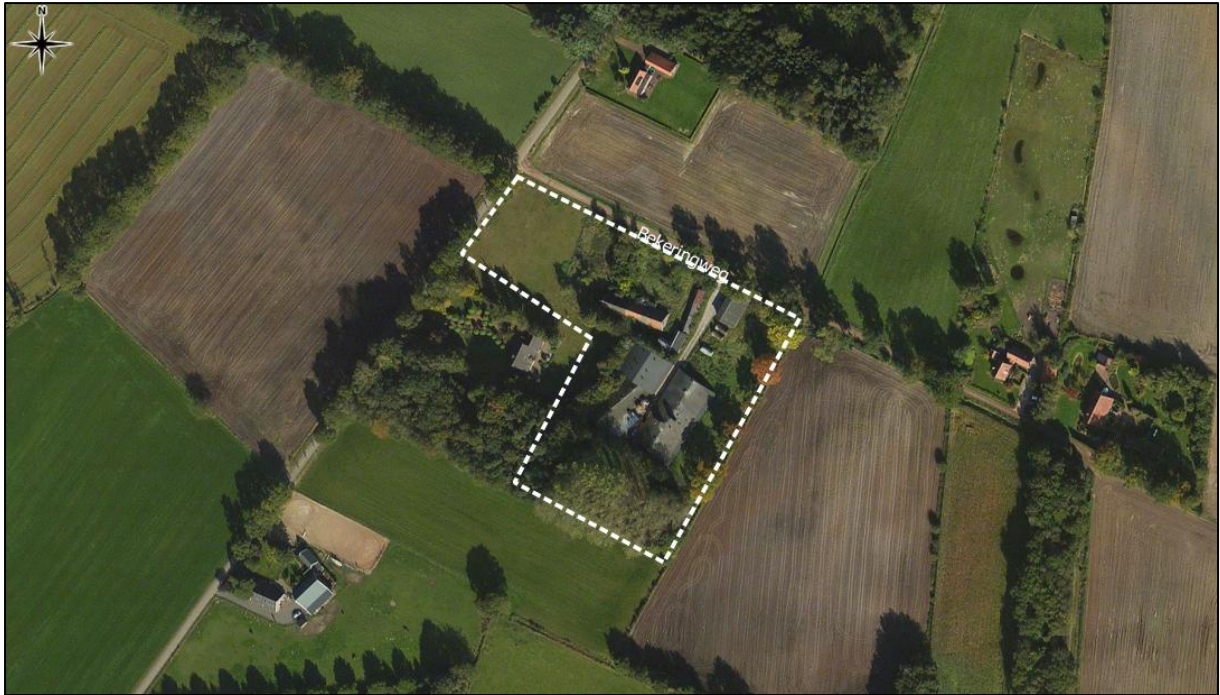
Volgens de topografische kaart van Nederland, kaartblad 52 B (schaal 1:25.000), zijn de coördinaten van het midden van de onderzoekslocatie $X = 756.125$, $Y = 224.700$

Figuur 1. Topografische ligging van de onderzoekslocatie.

De onderzoekslocatie betreft een agrarische bedrijfsperceel en is bebouwd met een woonhuis en stal, langgerekte aaneengesloten deels open schuren, een loods en twee varkensstallen. In de huidige situatie zijn de gebouwen leegstaand en niet in gebruik. De bebouwing is opgebouwd uit stenenmuren en voorzien van golfplaten daken. Het woonhuis en de stal zijn gedekt met dakpannen. Rond het woonhuis is een boomgaard en siertuin aanwezig. Op de perceelsgrenzen zijn met name Amerikaanse eiken gesitueerd. Binnen het zuidelijk deel van de onderzoekslocatie is een populierenboschage aanwezig. De overige terreindelen zijn verruigd met hoofdzakelijk brandnetel, braam en kleefkruid, deels is struweel en zijn enkele sparren aanwezig.

In figuur 2 is een luchtfoto van de onderzoekslocatie en de directe omgeving weergegeven. De figuren 3 t/m 8 geven een impressie van de onderzoekslocatie, middels foto's die zijn genomen tijdens het veldbezoek.

Figuur 2. Luchtfoto onderzoekslocatie en directe omgeving.

Figuur 3. Loods, noordelijk deel onderzoekslocatie.

Figuur 4. Zijaanzicht varkensschuur.

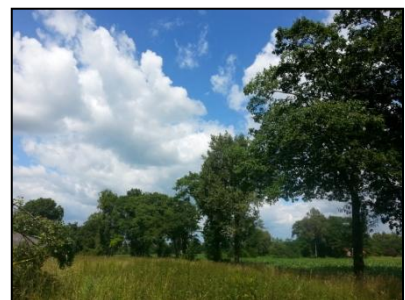
Figuur 5. Detailopname varkensschuren.

Figuur 6. Vooraanzicht woning en siertuin.

Figuur 7. Populierenboschage, zuidelijk deel onderzoekslocatie.

Figuur 8. Eiken langs oostelijke perceelsgrens.

2.2 Ligging ten opzichte van beschermde gebieden

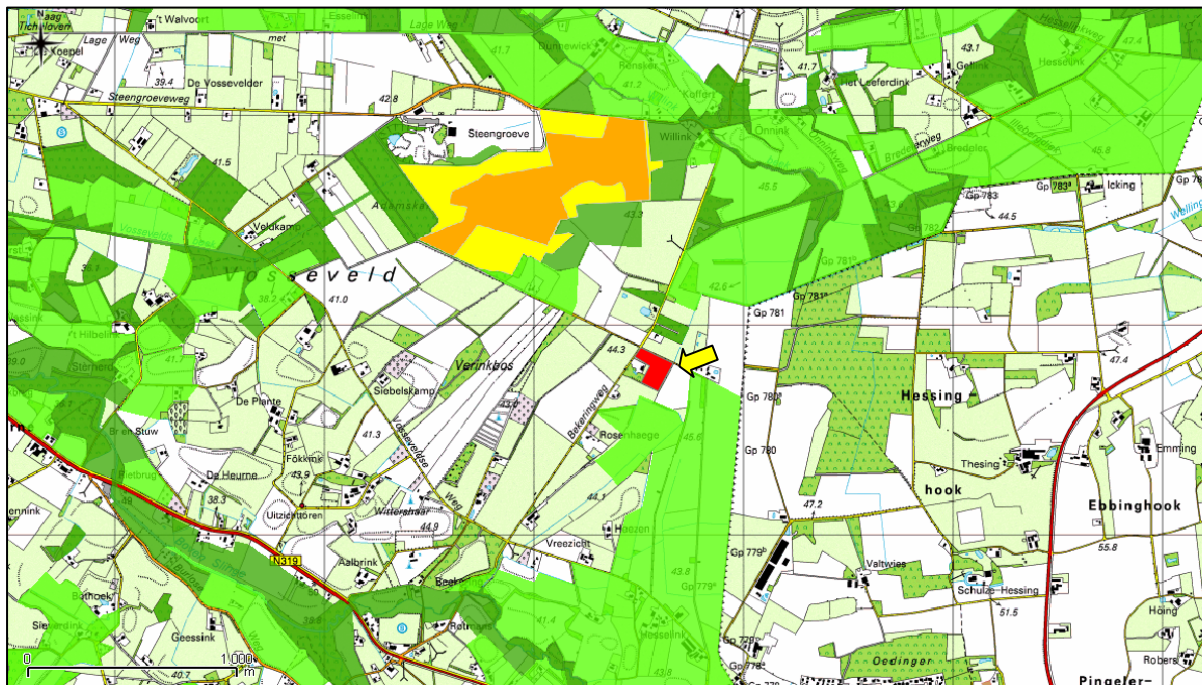
Natura 2000

De onderzoekslocatie is niet gelegen binnen de grenzen, maar wel in de directe nabijheid van een gebied dat aangewezen is als Natura 2000. Het meest nabijgelegen Natura 2000-gebied, Willinks Weust, bevindt zich op circa 650 meter afstand ten noordwesten van de onderzoekslocatie.

Ecologische Hoofdstructuur

De onderzoekslocatie maakt geen deel uit van de EHS. De onderzoekslocatie ligt echter wel in de nabijheid van een kerngebied, verbingsgebied of verwevingsgebied, behorend tot de EHS. Het meest nabijgelegen EHS-onderdeel bevindt zich circa 75 meter ten zuiden van de onderzoekslocatie. Het betreft een EHS verwevingsgebied (grasland). In de bredere omgeving van de onderzoekslocatie zijn meerdere gebieden aangewezen als EHS verweving en eveneens als natuur.

In figuur 9 is de ligging van de onderzoekslocatie ten opzichte van het Natura 2000-gebied en de EHS weergegeven.

Figuur 9. Ligging onderzoekslocatie ten opzichte van de EHS (verweving lichtgroen en donkergroen natuur) en Natura 2000 (geel/oranje).

2.3 Verantwoording effectenstudie en verspreidingsinformatie

Door Econsultancy is in juli 2014 een quickscan flora en fauna voor de locatie opgesteld (rapportage 14055587 WIN.DLG.ECO1, d.d. 9 december 2014). De quickscan is uitgevoerd aan de hand van een bureaustudie en een veldbezoek. Het veldbezoek is afgelegd op 25 juni 2014. Tijdens dit veldbezoek is de gehele onderzoekslocatie, alsmede de omliggende percelen onderzocht. Gedurende het veldbezoek is gelet op de mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten op basis van het aanwezige habitat. Onderstaand zijn de onderzoeksresultaten per soort(groep) omschreven.

Steenuil

Tijdens het veldbezoek zijn op verschillende plekken enkele braakballen van steenuil aangetroffen in de langgerekte aaneengesloten deels open schuren op het middendeel van het erf. In de bomen op de onderzoekslocatie zijn geen potentiële nestlocaties van steenuil aangetroffen. Deze bebouwing is door de aanwezigheid van verborgen ruimtes in de nokken, tussen balken en ruimtes achter het dak-beschoot/ isolatiemateriaal geschikt voor steenuil om te verblijven of mogelijk te broeden. Voor zover mogelijk is de bebouwing geïnspecteerd op indicaties van aanwezigheid van een nestlocatie.

Tijdens het veldbezoek kon dit vastgesteld, noch worden uitgesloten, wegens de grote hoogtes van verborgen ruimtes waar de soort kan broeden. De overige gebouwen zijn minder toegankelijk voor de soort, hier zijn geen sporen van de steenuil aangetroffen.

Kerkuil

Tijdens het veldbezoek zijn braakballen en meststrepen van kerkuil aangetroffen in de loods. Dit betroffen voornamelijk oudere braakballen, waarbij grotendeels slechts schedelresten van muizen overgebleven waren. Voor de kerkuil geldt eveneens dat voor zover mogelijk de bebouwing is geïnspecteerd op indicaties van aanwezigheid van een nestlocatie. Wegens de grote hoogtes van verborgen ruimtes waar de soort kan broeden zijn hierover eveneens geen uitspraken te doen.

Vleermuizen

In de loods zijn prooiresten, bestaande uit afgebeten vlindervleugels, aangetroffen. Deze prooiresten zijn afkomstig van gewone grootvleermuizen. De bebouwing op de onderzoekslocatie is deels geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. De opstallen zijn voorzien van spouwmuren. Het woonhuis is voorzien van kieren en spleten waar vleermuizen, als de gewone dwergvleermuis, gebruik van kunnen maken als verblijfplaats. Tevens zijn zolderruimtes aanwezig. Met name gewone grootvleermuizen maken vrijhangend of weggekropen in kieren en houtverbindingen gebruik van zolder-ruimtes als verblijfplaats.

De bomen op en langs de perceelsranden zijn gecontroleerd op holtes en spleten die kunnen dienen als verblijfplaats voor vleermuizen. In één van de appelbomen binnen het westelijke deel van de onderzoekslocatie zijn holtes aangetroffen. Gelet op de afmeting van de holtes en de aanliegroute is het niet aannemelijk dat de bomen een functie kunnen hebben als kraamverblijfplaats voor vleermuizen. Een functie als zomer- of paarverblijfplaats is op voorhand in de boom echter niet uit te sluiten. Verder zijn geen geschikte holtes of spleten aangetroffen waar vleermuizen gebruik van kunnen maken als verblijfplaats.

Steenmarter

De onderzoekslocatie vormt geschikt habitat voor de steenmarter. Deze soort komt in de omgeving veelvuldig voor. Steenmarters gebruiken hoozolders, loze ruimtes onder het dak, schuurtjes en dergelijke, als verblijfplaats. Een steenmarter heeft binnen zijn territorium verscheidene verblijfplaatsen. Voor deze soort geldt geen vrijstelling van de Flora- en faunawet; de verblijfplaatsen zijn het gehele jaar beschermd.

Tijdens het veldbezoek is een gemummificeerde steenmarter aangetroffen in de loods. Eveneens zijn in de varkensschuren uitwerpselen en prooiresten van een marterachtige aangetroffen. Eveneens zijn er twee holen aangetroffen afkomstig van een marterachtige.

Algemeen voorkomende broedvogels

Door de aanwezigheid van bomen en struweel zijn er op de onderzoekslocatie geschikte nestlocaties aanwezig voor algemene vogels als merel, heggemus, winterkoning, roodborst en houtduif. In de schuren zijn nestresten van duiven en lijsterachtigen aangetroffen.

Amfibieën/ reptielen

Doordat de onderzoekslocatie niet binnen het kerngebied van de hazelworm valt en het habitat minder optimaal is, is het niet aannemelijk dat er een bestaande populatie aanwezig is. Het is daarentegen niet uit te sluiten dat incidenteel een individu op of nabij de onderzoekslocatie kan voorkomen.

Doordat wateroppervlakten als poelen, sloten en plassen op de onderzoekslocatie ontbreken zijn voortplantingsmogelijkheden voor amfibieën op de onderzoekslocatie uitgesloten. De onderzoekslocatie vormt geschikt landhabitat voor algemene amfibieënsoorten als bruine kikker en gewone pad. Strengbeschermden soorten zijn op basis van het habitat niet te verwachten. Op de onderzoekslocatie kunnen amfibieën beschutting vinden tussen de ruigte.

Overige soortgroepen zijn wegens het ontbreken van geschikt habitat/verblijfsmogelijkheden, op basis van verspreidingsgegevens, de aanwezigheid van voldoende alternatieven en/of gezien de aard van de ingreep in dit geval niet aan de orde.

2.4 Deskundige begeleiding

De deskundigen die is betrokken bij het project is een ervaren ecooloog; Ing. K. Wopereis. De ecologen van Econsultancy hebben meerdere jaren ervaring met risicoadvisering en veldonderzoek naar alle relevante beschermde soortgroepen. De medewerkers van Econsultancy zijn actief bij diverse organisaties en belangen behartigers zoals Netwerk Groene Bureaus, SOVON, RAVON, VZZ, Vleermuiswerkgroep Nederland (VLEN), Vleermuiswerkgroep Gelderland (Vlegel), Vleermuiswerkgroep Noord-Brabant, Zoogdierenwerkgroep van het Natuurhistorisch Genootschap Limburg, vogelwerkgroep Nijmegen e.o.

Econsultancy is lid van de branchevereniging 'Netwerk Groene Bureaus' en werkt volgens de door het Netwerk opgestelde gedragscode en protocollen.

De begeleiding van de voorgenomen werkzaamheden zal eveneens door een ter zake kundige worden uitgevoerd.

3 VERSPREIDING VAN BESCHERMDE SOORTEN OP DE LOCATIE

3.1 Onderzoeksmethodiek

Het onderzoek naar de verschillende soortgroepen is zoveel mogelijk gecombineerd uitgevoerd. De inventarisatiemethodes zijn overeenkomstig met de methodes die voorgesteld is in de soortenstandaarden van de steenuil, kerkuil en de gewone dwergvleermuis (Ministerie van Economische Zaken, december 2014, 2015). Een soortenstandaard bevat algemene maatregelen die in normale gevallen een positief effect hebben op de instandhouding van de bedreigde soort of individuen. Ook is in de soortenstandaard een minimale onderzoeksinspanning gegeven om vaste rust- of verblijfplaatsen van de beschermde soorten vast te stellen dan wel uit te sluiten.

Steenuil

Er is in beeld gebracht of er op de onderzoekslocatie een actuele nestlocatie of verblijfsfunctie aanwezig is en of er steenuilen verblijven in de omgeving van de onderzoekslocatie. Daartoe zijn in de periode half februari tot half april 2015 een drietal bezoeken uitgevoerd. Hierbij is gebruik gemaakt van geluidsnabootsing. De veldbezoeken zijn gestart in de avondschemering, waarbij eveneens is gelet op aanwezigheid van steenuilen op of nabij de onderzoekslocatie. Tevens is de bebouwing na de veldbezoeken met behulp van een zaklamp geïnspecteerd op actuele indicaties van aanwezigheid van de soort, zoals verse braakballen en veren. Gemiddeld is per bezoek 1,5 uur waarneemtijd besteed.

Kerkuil

De afwezigheid van broedende kerkuilen is aangetoond als tijdens gerichte bezoeken in de periode van begin februari tot en met half oktober geen waarnemingen worden gedaan. Het kerkuilenonderzoek is in combinatie uitgevoerd met het steenuilenonderzoek. Tevens is gedurende het vleermuisonderzoek gelet op het voorkomen van kerkuil op de onderzoekslocatie. Eveneens is de bebouwing na de veldbezoeken met behulp van een zaklamp geïnspecteerd op actuele indicaties van aanwezigheid van de soort, zoals verse braakballen en veren.

Na de ochtendronde van vleermuizen in het voorjaar is de onderzoekslocatie nog eens grondig afgezocht met behulp van een ladder, zaklamp en endoscoop op verse sporen (braakballen, ruiveren en meststrepen) van kerkuil.

Vleermuizen

Voor vleermuizen zijn in de periode half april tot oktober vijf veldbezoeken uitgevoerd. De veldbezoeken zijn in de avonduren en/of ochtenduren uitgevoerd. De inventarisatiemethode is conform het protocol voor vleermuisonderzoek (versie 27 maart 2013), dat is opgesteld door het vleermuisvakberaad van het Netwerk Groene Bureau's en de Zoogdierverseniging, in overleg met Dienst Landelijk Gebied en de Gegevensautoriteit Natuur. De onderzoeksinspanning is gebaseerd op de mogelijke functies zomerverblijfplaats, kraamverblijf en paarverblijf/zwermplaats voor de gewone dwergvleermuis, de gewone grootoorvleermuis en rosse vleermuis. Het protocol heeft tot doel het belang van de functies van onderzoekslocaties voor soorten vleermuizen effectief en efficiënt vast te stellen dan wel uit te sluiten.

Doordat vleermuizen iedere (verblijfs)functies slechts een beperkte periode van het jaar gebruiken is onderzoek naar alle op een onderzoekslocatie mogelijke functie noodzakelijk. Iedere (verblijfs-)functie afzonderlijk geniet een jaarronde bescherming. Het vleermuisonderzoek is uitgevoerd in de periode half augustus t/m eind september 2014 naar paar- zwermverblijfplaatsen. In de periode half april t/m half juli 2015 zijn de functies zomer- en kraamverblijfplaatsen onderzocht.

Omdat gewone grootoorvleermuizen een slecht hoorbare fluister sonar produceren en daardoor moeilijker zijn waar te nemen zijn gedurende de kraamperiode eveneens de zolderruimtes geïnspecteerd op voorkomen van keutels of dieren.

Voor het onderzoek is gebruik gemaakt van professionele batdetectors met opnamemogelijkheid. Een batdetector zet het voor het menselijk gehoor niet hoorbare ultrasone geluid van vleermuizen om naar frequenties die wel hoorbaar zijn. Op basis van de geluidsfrequenties en ritmes kunnen verschillende soorten vleermuizen worden onderscheiden. De opnamemogelijkheid is onder andere belangrijk omdat de geluidsopnames kunnen worden gebruikt voor het determineren van soorten die op basis van hun geluid moeilijk zijn te onderscheiden (in het bijzonder Myotis-soorten) en waarbij het sonogram mogelijk uitsluitel kan geven. Hierbij is gebruik gemaakt analyseprogramma's als Batsound.

Overzicht veldbezoeken

Het onderzoek heeft bestaan uit diverse veldbezoeken. Onderstaande tabel bevat een overzicht van de uitgevoerde veldbezoeken. De avondrondes zijn, gelet op de grootte van de onderzoekslocatie, met 2 personen uitgevoerd.

Tabel I. Onderzoeksinspanning

		Februari 2015	Maart 2015	April 2015	Mei 2015	Juni 2015	Juli 2015	Augustus 2014	September 2014
steenuil	tijdstip	3 x avond					1 x ochtend		
	datum	24-2-15 24-3-15, 13-4-15					2-7-15		
	functie	nest- of verblijflocatie					extra inspectie nestlocatie		
kerkuil	tijdstip	3 x avond					1 x ochtend		
	datum	24-2-15, 24-3-15, 13-4-15					2-7-15		
	functie	nest- of verblijflocatie					extra inspectie nestlocatie		
vleermuizen	tijdstip	-		1 x ochtend	2 x avond*				1 x avond 1 x ochtend
	datum			18-5-15	27-5-15 en 19-6-15				29-8-15 en 19-9-15
	functie			zomerverblijf	kraam/ zomerverblijf				paar/baltsverblijf

* Het veldwerk is door twee personen uitgevoerd.

Tijdens de veldbezoeken waren de weersomstandigheden voor het waarnemen van vleermuizen, steenuil en kerkuil gunstig. Tijdens geen van de veldbezoeken was de temperatuur lager dan 13 °C. De windsnelheid lag beneden de 3 Bft en er was geen sprake van neerslag.

3.1 Onderzoekresultaten steenuil

Eerste veldbezoek 24 februari 2015

Gedurende het begin van het veldbezoek is geen enkele steenuilactiviteit waargenomen. Er zijn op verdere afstand wel enkele bosuilen gehoord. Uiteindelijk is na een half uur, na het herhaaldelijk afspelen van een territoriumroep, vanuit oostelijke richting vanaf de onderzoekslocatie door een steenuil teruggeroepen. Dit betrof een steenuil op verdere afstand waarvan het geluid zacht waarneembaar was. Op de onderzoekslocatie is geen steenuilenactiviteit waargenomen.

Tweede veldbezoek 24 maart 2015

Op deze avond is geen enkele steenuilactiviteit waargenomen. Er is regelmatig gepost op de onderzoekslocatie en bij de erven gelegen in de directe omgeving en in de oostelijke richting van waaruit tijdens het eerste veldbezoek een steenuil is gehoord.

Derde veldbezoek 13 april 2015

Deze avond liet eenzelfde beeld zien als het eerste veldbezoek. Op of in de directe omgeving van de onderzoekslocatie is geen enkele steenuilenactiviteit waargenomen. In de verte vanuit oostelijke richting is wederom een steenuil gehoord. Vermoedelijk is deze afkomstig van het erf (Bekeringweg 7) gelegen op circa 700 meter afstand ten oosten van de onderzoekslocatie.

Inspectie 2 juli 2015

Gedurende de uitgevoerde avondbezoeken is de bebouwing gecontroleerd op indicaties van aanwezigheid van steenuil. Tevens zijn met behulp van een ladder en zaklamp op 2 juli 2015 de potentiële verblijfloccaties nader geïnspecteerd. Tijdens geen van de veldbezoeken zijn indicaties aangetroffen van een actuele vaste rust- of verblijfplaats van steenuil op de onderzoekslocatie. Er zijn geen verse braakballen of ruiveren waargenomen afkomstig van steenuil.

Op basis van de waarnemingen tijdens de drie veldbezoeken en aanvullende inspecties is geconcludeerd dat er geen sprake is van een broedgeval van steenuil op de onderzoekslocatie. Ten oosten van de onderzoekslocatie (op circa 700 meter afstand) is een territoria vastgesteld van de steenuil. Door de sloop van de stallen op de onderzoekslocatie gaat er geen broedlocatie verloren van steenuil. De te slopen schuren zijn naar verwachting in het verleden incidenteel gebruikt door steenuil om te rusten. In de directe omgeving van de onderzoekslocatie is echter geen territoria van steenuil vastgesteld. Overtreding van de Flora- en faunawet ten aanzien van steenuil is door de voorgenomen ingreep op de onderzoekslocatie niet aan de orde.

3.2 Onderzoeksresultaten kerkuil

Tijdens het tweede veldbezoek op 24 maart 2015 is een kerkuil afkomstig uit de loods zien vliegen. Tijdens het derde veldbezoek, uitgevoerd op 13 april 2015, zijn bij aankomst op de onderzoekslocatie twee kerkuilen afkomstig uit de loods zien vliegen. Tevens is gedurende deze avond veel kerkuilen activiteit gehoord rondom de loods. Gedurende de overige bezoeken aan de onderzoekslocatie (ook voor vleermuizen) is wederom kerkuilen activiteit waargenomen rondom de loods en zijn zichtwaarnemingen gedaan van kerkuil. Eveneens zijn gedurende alle veldbezoeken verse braakballen aangetroffen. Tijdens de inspectie, uitgevoerd op 2 juli 2015, met behulp van een ladder is in de nok van de loods een nestlocatie aangetroffen. De nokbalk lag bezaaid met vele braakballen en veren (figuur 10) Er zijn geen jongen meer aangetroffen, maar wel een volwassen exemplaar (figuur 11).

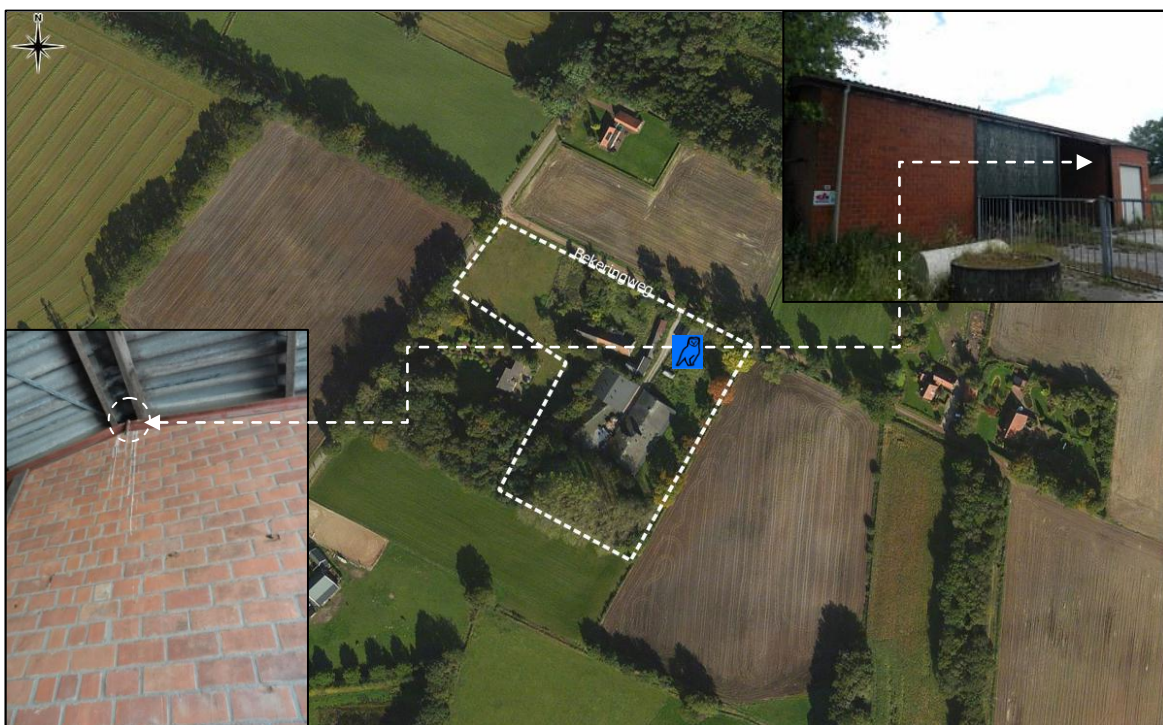

Figuur 10. Nestlocatie kerkuil in nok loods.

Figuur 11. Weggekropen kerkuil achterin de nok van de loods.

Figuur 12 geeft de plek weer waar de nestlocatie van de kerkuil zich bevindt in de loods.

Figuur 12. Situering nestlocatie kerkuil.

3.2 Onderzoeksresultaten vleermuizen

Eerste veldbezoek 29 augustus 2014

Tussen de twee lange varkensschuren, in het zuidelijk deel van de onderzoekslocatie, vloog gedurende het veldbezoek continu een baltsende gewone dwergvleermuis heen en weer. Bij de woning, in het noordelijk deel van de onderzoekslocatie, vloog eveneens een baltsende gewone dwergvleermuis. Beide vleermuizen vlogen langs de gevels van de desbetreffende bebouwing. Gelet op de sociale geluiden en de vliegbewegingen van deze individuen zijn twee paar/ baltsverblijfplaatsen aanwezig op het erf van de gewone dwergvleermuis. Verder is geen vleermuisactiviteit waargenomen.

Tweede veldbezoek 19 september 2014

Het tweede veldbezoek is laat in de nacht uitgevoerd om vervolgens gedurende de ochtend invliegende vleermuizen te kunnen lokaliseren. Gedurende het eerste deel van het veldbezoek is geen enkele vleermuisactiviteit waargenomen op en in de directe omgeving van de onderzoekslocatie. Omstreeks een half uur voor zonsopkomst is een gewone dwergvleermuis aangetroffen afkomstig vanuit de Bekeringweg. Het dier foerageerde rond de beplanting. Vervolgens werd een tweede foeragerend gewone dwergvleermuis aangetroffen. De dieren produceerden slechts enkele malen sociale geluiden, maar toonden geen typisch baltsgedrag. Gedurende zonsopkomst vloog één gewone dwergvleermuis naar binnen in de gevel van de varkensschuur. De andere vertrok richting het woonhuis. De exacte invlieglocatie in het woonhuis is niet vastgesteld. Verder zijn er geen vleermuizen aangetroffen op de onderzoekslocatie.

Derde veldbezoek 19 mei 2015

Tijdens de ochtendronde is weinig vleermuisactiviteit waargenomen op de onderzoekslocatie en directe omgeving. Er zijn geen invliegende vleermuizen aangetroffen op de onderzoekslocatie.

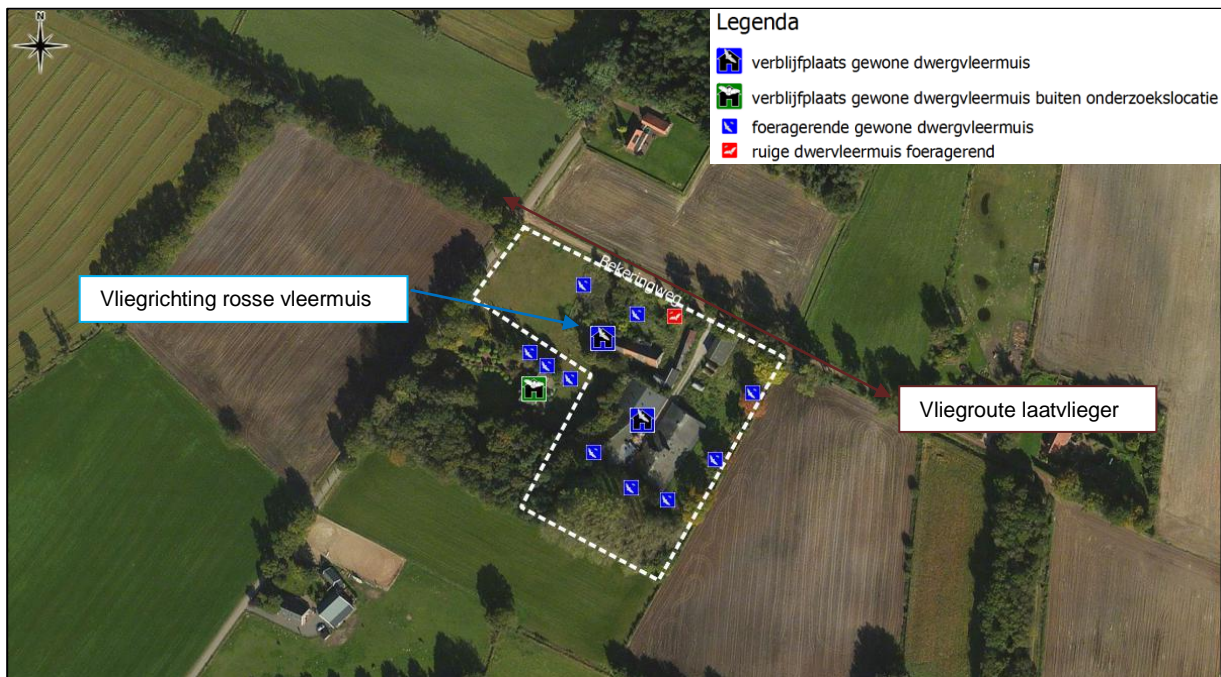
Vierde veldbezoek 27 mei 2015

Tijdens deze avondronde is later op de avond één ruige dwergvleermuis waargenomen op de onderzoekslocatie. Deze foerageerde een korte tijd in het noordelijk deel van de onderzoekslocatie. Langs het zandpad ten noorden van de onderzoekslocatie zijn 5 doorvliegende laatvliegers waargenomen. Tevens werden enkele (tot. 6 ex) overtrekkende rosse vleermuizen gehoord. Deze vlogen hoog over en hadden geen binding met de onderzoekslocatie. Verder foerageerden op en rond (populierensingel) het erf enkele (maximaal 7 dieren) gewone dwergvleermuizen. Van enkele is vastgesteld dat deze van naburige woning afkomstig zijn. Er zijn tijdens dit veldbezoek geen verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen op de onderzoekslocatie.

Vijfde veldbezoek 19 juni 2015

Gedurende het uitvliegmoment is een gewone dwergvleermuis uitvliegend aan de voorgevel van het woonhuis aangetroffen. Verder laat deze ronde hetzelfde beeld zien als het vierde veldbezoek waarbij enkele laatvliegers langs het zandpad vlogen en rosse vleermuizen overtrekken. Eveneens foerageerden wederom enkele gewone dwergvleermuizen op en rond het erf.

In figuur 13 zijn de onderzoeksresultaten samengevat weergegeven.

Figuur 13. Onderzoekresultaten vleermuizen.

Verblijfplaatsen binnen de onderzoekslocatie

Er zijn in totaal twee verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis vastgesteld op de onderzoekslocatie. De verblijfplaatsen bevinden zich in de varkensschuur en in de gevel van het woonhuis. De verblijfplaatsen worden gebruikt in de zomerperiode evenals in het najaar (paar/ baltsverblijfplaats). Het is eveneens niet uit te sluiten dat de twee aangetroffen individuen de verblijfplaatsen in de winter ook gebruiken. Volgens de soortenstandaard wordt vanuit gegaan dat een zomerverblijfplaats tevens ook de functie winterverblijfplaats vervult. Er zijn geen verblijfplaatsen vastgesteld van boombewonende vleermuizen op of in de directe omgeving van de onderzoekslocatie.

Verblijfplaatsen buiten de onderzoekslocatie

In de woning ten zuiden van de onderzoekslocatie zijn eveneens verblijfplaatsen aanwezig van enkele (max. 3) gewone dwergvleermuizen. De plannen op de onderzoekslocatie zullen geen effect hebben op deze verblijfplaatsen. De ingreep vindt plaats buiten de invloedssfeer van de woning.

Foeragerende en doorvliegende vleermuizen

Tijdens de veldbezoeken zijn er binnen de onderzoekslocatie met name foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen. De plannen zullen, gezien het aanwezige groen in de omgeving en behoud van het groen, geen aantasting van belangrijk foerageerhabitat vormen. De vliegroute van de laatvliegers ten noorden van de onderzoekslocatie valt buiten de ingreep. De bomen en daarmee de lijnvormige structuur blijft hier behouden. Er worden in de toekomstige situatie geen lichtpunten direct op de bomen langs de Bekeringweg gericht.

3.3 Onderzoekresultaten steenmarter

Gedurende de veldbezoeken is activiteit van steenmarter waargenomen en zijn verse latrines en prooiresten in de varkensschuren afkomstig van de soort aangetroffen. De bebouwing biedt veel verblijfsmogelijkheden, zoals ruimtes achter het beschot, waardoor het niet duidelijk is geworden of het hier gaat om een verblijfplaats van een enkel individu of om een kraamverblijfplaats van de soort.

4 VOORGENOMEN INGREEP OP DE LOCATIE EN ONDERBOUWING

4.1 Voorgenomen activiteiten en manier van uitvoering

De initiatiefnemer is voornemens de opstallen te slopen en de onderzoekslocatie als twee bouwka- vels te herontwikkelen. De populierenbosschage aan de zuidzijde van de onderzoekslocatie blijft be- houden en de ter plaatse gelegen houtwallen en boomgaard worden versterkt.

4.2 Doel en belang van de activiteiten

De huidige bebouwing is toe aan vervanging en staat al een geruime tijd leeg. De bebouwing voldoet niet meer aan de hedendaagse functionele eisen. De bedrijfsvoering op de onderzoekslocatie is sinds lange tijd gestaakt. Vanaf dat moment is de agrarische bebouwing niet meer gebruikt voor agrarische doeleinden en heeft er geen onderhoud plaatsgevonden. De bebouwing is door het achterwege blij- ven van gebruik en onderhoud in vervallen staat. De huidige bebouwing is ongeschikt voor vernieuw- de agrarische bedrijfsvoering. Handhaven van de huidige situatie zal leiden tot verder verval van de bebouwing, waardoor het op de lange duur ook voor uilen en vleermuizen niet meer geschikt is als verblijfplaats. Door de bebouwing te slopen zal eveneens het aanwezige asbest worden verwijderd. Hetgeen vanuit veiligheidsoogpunt en de volksgezondheid wenselijk is.

4.3 Planning en onderbouwing van de activiteiten

De ontheffing wordt aangevraagd voor de periode van 5 jaar, van 2016 tot en met 2020. Met de werkzaamheden kan worden gestart zodra ontheffing is verkregen.

4.4 Alternatieven en openbaar belang

Er zijn geen alternatieven denkbaar die de gewenste ontwikkelingen mogelijk maken zonder ingrepen te plegen aan de bestaande bebouwing. Exploitatie van het gebouw is niet meer mogelijk, waardoor de bebouwing nog meer in het verval zal geraken.

Er is voor onderhavige situatie geen sprake van openbaar belang. De maatregelen zijn dusdanig op- gesteld dat er sprake is van een duurzaam behoud van de functionaliteit van het gebied voor de ge- wone dwergvleermuis en de kerkuil.

4.5 Wettelijk belang van de ingreep

Ontheffing van verbodsbepalingen wordt aangevraagd op grond van het belang 'Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten' en het belang 'Uitvoering in het kader van ruimtelijke inrichting en ontwikkeling'.

De bebouwing op de onderzoekslocatie verkeert in een vervallen staat. De huidige bebouwing en locatie is ongeschikt voor de vernieuwde en duurzame agrarische bedrijfsvoering. Renovatie van de huidige bebouwing zou gelijk staan aan slopen. In de toekomst is exploitatie van de gebouwen niet meer mogelijk, waardoor er risico's zijn van brand (en asbestgevaar) verpaupering en instortingge- vaar. Door de bebouwing op de onderzoekslocatie te slopen wordt de openbare veiligheid geborgd, er kan geen brandstichting ontstaan, instortingsgevaar blijft uit. De sloop van de bebouwing is daardoor op te vatten onder het belang openbare veiligheid. Eveneens geldt dat in 2024 er een wettelijk verbod is op asbestdaken. Voor deze datum dienen de asbestdaken gesaneerd moeten worden.

5 EFFECTEN VAN DE INGREEP OP FLORA EN FAUNA

5.1 Effecten op korte termijn op beschermde soorten

Kerkuil

Tot in de jaren vijftig broedden jaarlijks minstens 1.500 tot 3.000 paar kerkuilen in halfopen landelijk gebied, vooral in het midden en oosten des lands. De turbulente ontwikkelingen op het platteland (verkavelingen, intensiever graslandgebruik, effectievere muizenbestrijding, verdwijnen ruige hoekjes en dergelijke) maakten het leven voor de kerkuilen er niet makkelijker op, hetgeen tot gevolg had dat na een - op zich normale - forse terugval door de strenge winter van 1963 en vooral die van 1979 nauwelijks meer een herstel optrad. In 1980 waren nog maar 100 paar kerkuilen over. Sindsdien gaat het de soort weer wat beter, hetgeen mede te danken is aan het intensieve beschermingsprogramma. In de 90'er jaren broedden 700-1200 paar kerkuilen in ons land, waarvan zo'n driekwart in Friesland, Drenthe, Overijssel en Gelderland. Sinds 1998 gaat het beter met de Kerkuil, in 2000 broedden er ongeveer 2000 paren in Nederland. Deze uilen echter broeden hoofdzakelijk (ongeveer 90%) in nestkasten. Daarmee zijn kerkuilen bijzonder sterk afhankelijk van menselijke "goodwill". Bovendien is het aantal kerkuilen ook afhankelijk van het reproductiesucces van de belangrijkste prooi, veldmuizen. Het aantal veldmuizen vertoont een driejarige golfbeweging, welke de kerkuil met enige vertraging volgt (bron: vogelbescherming Nederland). Een trend bepalen is als gevolg van de grote natuurlijke fluctuaties van de aantallen niet goed mogelijk.

Door de voorgenomen plannen zal de nestlocatie van de kerkuil op de onderzoekslocatie verloren gaan en zal de functie als voortplantingsplaats en vaste rust- en verblijfplaats vervallen. Kerkuilen hebben een vrij groot territorium. Er is geen sprake van aantasting van functioneel leefgebied voor de soort. De kerkuil gebruikt een aantal vaste plekken in zijn territorium als voortplantingsplaats en/of als vaste rust- en verblijfplaats. De soort wisselt tussen deze plekken. De plekken kunnen enkele honderden meters afstand van elkaar liggen. De kerkuil is flexibel in het wisselen van vaste plek. Het is daarbij wel essentieel dat het aanbod van geschikte plekken groot genoeg is. Dit aanbod wordt voornamelijk gevormd door de ongeveer 15.000 kerkuilkasten in Nederland. Het is belangrijk dat de plekken donker en tochtvrij zijn. Op korte termijn zal de kerkuil naar verwachting uitwijken naar een andere verblijfplaats in het territorium. Dit is echter niet met zekerheid vast te stellen. De mitigerende maatregelen ten aanzien van kerkuil zijn erop gericht om een negatief effect op de voortplantingsplaats van kerkuil ten alle tijde te voorkomen doordat ruim voorafgaand aan de sloop alternatieve verblijfplaatsen in de directe omgeving zijn aangebracht. Door het uitvoeren van de maatregelen opgesteld in onderhavige rapportage, wordt negatief effect op korte termijn op voorhand voorkomen.

Gewone dwergvleermuis

Door de sloop van de bebouwing op de onderzoekslocatie gaan er twee verblijfplaatsen verloren van de gewone dwergvleermuis. De verblijfplaatsen worden gebruikt in de zomerperiode evenals in het najaar (paar/ baltsverblijfplaats). Het is eveneens niet uit te sluiten dat de twee aangetroffen individuen de verblijfplaatsen in de winter ook gebruiken. De aangetroffen verblijfplaatsen hebben tevens mogelijk een functie als winterverblijfplaats. Een kraamfunctie is niet vastgesteld. De soort maakt gebruik van een netwerk van verblijfplaatsen en zal in de directe omgeving voldoende alternatieve verblijfplaatsen hebben om naar uit te wijken. De gewone dwergvleermuis is de meest algemene vleermuissoort van Nederland die in vrijwel geen enkel bewoond gebied ontbreekt. Er zijn geen aanwijzingen voor een toe- of afname van aantallen. Het verlies van een enkele verblijfplaats heeft dan ook geen effect op de gunstige staat van instandhouding, zowel lokaal als landelijk gezien. Behalve een verblijfsfunctie is er ook sprake van een functie binnen de voortplantingscyclus van de soort. Dit houdt in dat er in het najaar door de betreffende vleermuis middels werfropen getracht zal worden om vrouwtjes naar de verblijfplaats te lokken ten behoeve van de paring. Het is dus mogelijk dat er in de verblijfplaats in het najaar meerdere dieren aanwezig zijn.

5.2 Effecten lange termijn op gunstige staat van instandhouding

Kerkuil

Door het niet nemen van maatregelen kan er een negatief effect optreden met betrekking tot het broedsucces van de kerkuil. De lokale gunstige staat van instandhouding kan daardoor in het geding komen. Door het treffen van onderhavige maatregelen (hoofdstuk 6) kunnen dergelijke scenario's worden voorkomen en is aantasting van de gunstige staat van instandhouding op langere termijn niet aan de orde. Door het treffen van maatregelen wordt gezorgd dat de functionaliteit behouden blijft en geen individuen worden gedood.

Gewone dwergvleermuis

Evenals een beperkt korte termijn effect is er op de lange termijn geen sprake van negatieve effecten op populatieniveau, zowel landelijk als lokaal. Indien de maatregelen getroffen worden zoals beschreven in dit plan zal de situatie voor de soort en het individu niet verslechteren. Het aanbod aan verblijfplaatsen is "van nature" al vrij groot. Door aanvullend verblijfplaatsen aan te bieden aan de soort is met voldoende zekerheid te voorspellen dat negatieve effecten op de lange termijn zijn uitgesloten.

5.3 Verbodsbepalingen Flora- en faunawet

De functionaliteit van de vaste rust- of verblijfplaats blijft gegarandeerd. Het beschadigen of vernielen wordt voorkomen door het treffen van maatregelen.

Ondanks het nemen van maatregelen verstoort de initiatiefnemer de vaste rust- of verblijfplaats binnen de onderzoekslocatie. De verstoring leidt niet tot beschadigen en vernielen van de vaste rust- of verblijfplaats. Hierdoor kan deze ontheffingsaanvraag ten aanzien van vleermuizen en kerkuil getoetst worden aan de criteria nationale belangen voor het verlenen van een ontheffing.

6 ECOLOGISCH WERKPROTOCOL

6.1 Mitigerende en compenserende maatregelen en zorgvuldig handelen

Gedurende het traject worden er geen sloopwerkzaamheden verricht zonder dat de bebouwing in een juiste periode gesloopt en ongeschikt wordt gemaakt voor de kerkuil en de gewone dwergvleermuis. Het ongeschikt maken zal onder toezicht door een ter zake kundige, inclusief een na controle worden uitgevoerd, zodat met voldoende zekerheid kan worden aangenomen dat er geen kerkuilen of vleermuizen verblijven ten tijde van de sloopwerkzaamheden. De opgestelde maatregelen in onderhavig werkprotocol, dient gedurende de werkzaamheden ten behoeve van het project op de locatie aanwezig te zijn en onder de betrokken werknemers bekend zijn.

De te nemen maatregelen zijn in te delen in de volgende vier stappen:

- a. alternatieve verblijfplaatsen aanbieden als tijdelijke opvang van het verlies van de potentiële verblijfplaatsen voor de periode tussen de ingreep en de realisatie van de nieuwe situatie;
- b. onderzoekslocatie voor de ingreep ongeschikt maken voor beschermde soorten;
- c. controleronde(s) om afwezigheid beschermde soorten op moment van ingreep aan te tonen;
- d. in de nieuwe situatie duurzame verblijfsmogelijkheden voor beschermde soorten creëren.

6.1.1 Kerkuil

Aanbrengen alternatieve verblijfplaatsen en gewenningsperiode

Het aanbrengen van alternatieve verblijfplaatsen dient in de regel binnen 500 meter van de oorspronkelijke verblijfplaats tijdig (minimaal 3 maanden) voorafgaand aan het ongeschikt maken van de huidige nestlocatie plaats te vinden om de vogels te laten wennen aan de nieuwe voorzieningen. Om geschikte alternatieve verblijfslocaties voor de soort te vinden is een omgevingscheck uitgevoerd. Daarbij is bij (geschikte) erven in de omgeving navraag gedaan om medewerking te verlenen aan het plaatsen van een kerkuilenkast. De kasten zijn geplaatst op 20 juli 2015 op circa 800 meter ten zuiden (Bekeringweg 6) van de onderzoekslocatie en 200 meter ten oosten (Bekeringweg 20) van de onderzoekslocatie. In de directe omgeving van de onderzoekslocatie zijn op twee erven een kerkuilenkast geplaatst. De afstand van 500 meter is niet gehaald. In een straal van 500 meter van de onderzoekslocatie blijken weinig geschikte rustige erven met schuren aanwezig die een functie kunnen vervullen als geschikte alternatieve verblijfslocatie. De erven in dit deel van het buitengebied van Winterswijk liggen relatief ver uit elkaar. Gelet op het feit dat kerkuilen een groot territorium hebben zal de kast op 800 meter ten zuiden van de onderzoekslocatie binnen het territorium vallen. Tevens blijkt uit de omgevingscheck dat aan de Bekeringweg 18 (170 meter afstand, directe omgeving huidige broedlocatie) eveneens een kerkuilenkast aanwezig is. Volgens bewoners heeft kerkuil hier in het verleden gebroed, waardoor er voldoende alternatieve duurzame nestlocaties in de omgeving voor de toekomst aanwezig zijn.

In figuur 14 zijn de erven waar de kasten zijn aangebracht weergegeven. Eveneens is de kast aan de Bekeringweg 18 weergegeven.

Figuur 14. Aangebrachte alternatieve verblijfplaatsen kerkuil (blauw) en bestaande nestkast (geel) in directe omgeving van de onderzoekslocatie.

In de figuren 15 t/m 18 zijn enkele foto's opgenomen van de geplaatste kasten.

Figuur 15. Kerkuilenkast geplaatst op rustige plek in openkap schuur Bekingweg 6.

Figuur 16. Detailfoto geplaatste kerkuilenkast Bekingweg 6.

Figuur 17. Aangebrachte kerkuilenkast op rustige plek binnenzijde schuur Bekeringsweg 20.

Figuur 18. Aangebracht "uilengat" in muurdeel van de schuur Bekeringsweg 20 zodat kerkuil toegang krijgt tot de kast.

De kasten zijn duurzaam aangebracht zodat ook aan stap d (in de nieuwe situatie duurzame verblijfsmogelijkheden voor beschermde soorten creëren) is voldaan.

Ongeschikt maken bebouwing voor kerkuil en controlerende

Kerkuilen kunnen de nestlocatie het gehele jaar door gebruiken. In de winter maken ze gebruik van winterverblijfplaatsen. De winterverblijfplaats is vaak wel een andere plaats dan de voortplantingsplek. Het ongeschikt maken van de nestlocatie wordt gestart buiten de kwetsbare voortplantingsperiode. In de regel loopt deze van februari tot en met augustus. Deze periode kan eerder of later beginnen of eindigen, afhankelijk van het voedselaanbod (in muizenrijke jaren kan door vervolglegels deze periode doorlopen tot en met december), en van de lokale klimatologische en meteorologische omstandigheden.

De nestlocatie wordt, na het verkrijgen van de ontheffing, in de periode september / oktober 2016 ongeschikt gemaakt. Dit wordt bereikt door het dak van de loods ter plaatse separaat te verwijderen. Door het dak te verwijderen zijn er geen beschutte ruimtes meer, waardoor de plek ongeschikt wordt als nest/ verblijfslocatie. Eveneens worden de daken van de overige bebouwing separaat verwijderd. Zodat er geen verblijfsmogelijkheden voor de soort meer aanwezig zijn op het erf. Er wordt een controle uitgevoerd om uit te sluiten dat er geen kerkuilen aanwezig zijn ten tijde van de sloopwerkzaamheden. De exacte datum van het ongeschikt maken blijft echter afhankelijk van de lokale omstandigheden en wordt definitief bepaald in overleg met de opdrachtgever. Het najaar (september, oktober) is tevens buiten de gevoelige periodes (winter- en voortplantingsperiode) van algemeen voorkomende broedvogels, gewone dwergvleermuis en de steenmarter.

6.1.2 Gewone dwergvleermuis

Aanbrengen alternatieve verblijfplaatsen en gewenningsperiode

In de soortenstandaard van de gewone dwergvleermuis wordt gesteld dat voor elke te verwijderen verblijfplaats vier tijdelijke alternatieve verblijfplaatsen dienen te worden aangebracht. Hiertoe zijn in de directe omgeving van de onderzoekslocatie acht losse vleermuiskasten aangebracht. Dit betreffen kasten van Vivara model A zoals genoemd in de soortenstandaard gewone dwergvleermuis. De kast Model A volstaat als tijdelijke vervanging van zomerverblijfplaatsen (zonder kraamfunctie) met < 10 dieren en als paarverblijf. Getracht is aan bebouwing in de directe omgeving (straal < 200 meter) de vleermuiskasten te plaatsen. Dit is gelukt, uitgezonderd één kast die op 1 op circa 800 meter ten zuiden (Bekeringweg 6) van de onderzoekslocatie is aangebracht. Doordat de erven in dit deel van het buitengebied relatief ver uit elkaar liggen en medewerking van enkele erven in de directe omgeving niet lukte. De kasten zijn geplaatst op 20 juli 2015 aan de Bekeringweg 6 (één kast) 9, (één kast)12 (vier kasten), 20 (2 kasten) zodat voldaan wordt aan een ruimvoldoende gewenningsperiode.

In figuur 19 is op een luchtfoto de situering van de kasten weergegeven. In de figuren 20 t/m 23 zijn enkele foto's opgenomen van de aangebrachte vleermuiskasten.

Figuur 19. Aangebrachte alternatieve verblijfplaatsen in de directe omgeving van de onderzoekslocatie.

Figuur 20. Vleermuizenkast aangebracht op erf Bekeringweg 12.

Figuur 21. Vleermuizenkast aangebracht op erf Bekeringweg 9.

Figuur 22. Vleermuizenkast aangebracht op erf Bekeringweg 9.

Figuur 23. Vleermuizenkast aangebracht op erf Bekeringweg 6.

Ongeschikt maken bebouwing gewone dwergvleermuis en controleronde

De aangetroffen verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis hebben mogelijk een functie als winterverblijfplaats. De achterliggende spouwruimtes van met name de varkensschuur vormen mogelijk een vorstvrije plek waar vleermuizen kunnen overwinteren. De gewone dwergvleermuis gaat globaal in de periode november tot april in winterrust. Het ongeschikt maken van de verblijfplaats wordt in de periode september/ oktober 2016 uitgevoerd. Dit gebeurt bij een temperatuur wanneer het eerste gedeelte van de nacht niet lager is dan 10 graden Celsius en bij afwezigheid van harde regen en wind, zodat vleermuizen actief zullen zijn en gemakkelijk alternatieve verblijfplaatsen kunnen zoeken. Het ongeschikt maken gebeurt minimaal 5 dagen voorafgaand aan de sloop.

De verblijfplaats wordt ongeschikt gemaakt door het verwijderen van de betimmering langs de dakranden in de directe omgeving van de aangetroffen verblijfplaatsen. De ter plaatse aanwezige spouwmuur waar de verblijfplaats is vastgesteld wordt ongeschikt gemaakt middels het verstoren van het microklimaat door het creëren van tocht in de muur. In de spouwmuur worden tochtgaten (1 meter bij 1 meter) in de buitenste muur naar de spouw aangebracht, zodat tocht in de spouw plaatsvindt. Om in de hele spouw tocht te creëren wordt om elke twee meter (zowel horizontaal als verticaal) een tochtgat gemaakt. Het ongeschikt maken gebeurt onder begeleiding van een ecooloog.

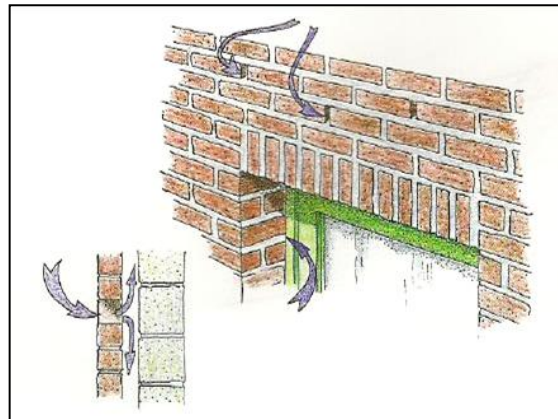
Deze kan op basis van de situatie zoals die in het veld wordt aangetroffen aanwijzingen geven om indien nodig aanvullende maatregelen te treffen.

Na het ongeschikt maken zal een wachttijd van enkele dagen worden aangehouden om de eventueel nog aanwezige dieren in de gelegenheid te stellen te vertrekken. Enkele dagen voor aanvang van de sloop wordt met behulp van batdetectors (registreren van uit- en invliegende dieren onder gunstige weersomstandigheden) gecontroleerd of er geen dieren meer aanwezig zijn in de te slopen bebouwing. Indien er nog vleermuizen aanwezig zijn, zal met een ter zake kundige worden overlegd wat de mogelijkheden zijn om ook deze laatste exemplaren te doen vertrekken. Na deze controle kan de sloop plaatsvinden.

Creëren permanente voorzieningen

Voor het behoud van een duurzame functionaliteit van de onderzoekslocatie voor vleermuizen wordt op acht plekken in de nieuwbouw of in een bijgebouw de spouwruimte geschikt gemaakt voor de gewone dwergvleermuis. Dit wordt bewerkstelligd door het aanbrengen van open stootvoegen (circa 2 cm breed) op circa 3 meter hoogte.

De ruimte achter en boven deze open stootvoegen (minimaal 50 bij 80 centimeter) mag niet worden opgevuld met isolatiemateriaal. De spouwruimte kan geïsoleerd worden met isolatieplaten. Daarbij dienen de platen opgeruwd te worden of middels een stevig kunststof gaas met een maaswijdte van 3 tot 10 mm te bevestigen. Indien glaswol (e.d.) wordt gekozen als isolatiemateriaal wordt een dunne ruwe plaat tegen het isolatiemateriaal aangebracht, bijvoorbeeld houtwolcement. Noodzakelijk is dat er een spouwruimte (luchtspouw) van minimaal 2,5 tot 5 centimeter aanwezig blijft tussen de buitenmuur en de isolatie en dat vleermuizen houvast hebben. Vleermuizen kunnen jaarrond verblijven in de spouw. In figuur 24 is een voorbeeld opgenomen van de maatregel.

Figuur 24. Voorbeeld toegang tot de luchtspouw is een eenvoudige maatregel om nieuwbouw geschikt te maken (bron: vleermuizeninfo.be)

De permanente verblijfplaatsen worden ook aangebracht op de hoeken, zodat de vleermuis zich binnendoor van de ene kant naar de andere kant kan verplaatsen (meerdere microklimaten). Verder dienen de open stootvoegen onverlicht te blijven en niet worden voorzien van bijenbekjes.

Bovengenoemde voorwaarden worden vastgelegd in het bestemmingsplan.

6.1.3 Steenmarter

Ten aanzien van de steenmarter wordt gedurende de werkzaamheden rekening gehouden met de gevoelige periode. De werkzaamheden worden uitgevoerd buiten de voortplantingsperiode (maart t/m juli) van de soort en de gevoelige winterperiode. De werkzaamheden worden zodanig uitgevoerd dat een eventueel aanwezig steenmarter de gelegenheid krijgt om te ontsnappen. Dit wordt bewerkstelligd door in de periode september / oktober 2016 de daken van de bebouwing separaat te verwijderen. Zodat er geen verblijfsmogelijkheden voor de soort meer aanwezig zijn op het erf. Er wordt een controle uitgevoerd om uit te sluiten dat er geen marters meer aanwezig zijn ten tijde van de sloopwerkzaamheden. De exacte datum van het ongeschikt maken blijft echter afhankelijk van de lokale omstandigheden en wordt definitief bepaald in overleg met de opdrachtgever. Het najaar (september, oktober) is tevens buiten de gevoelige periodes (winter- en voortplantingsperiode) van de overige beschermde soorten.

6.2 Zorgvuldig handelen

De treffen maatregelen worden uitgevoerd in overleg met een ter zake kundige (ecoloog). De opgestelde maatregelen (werkprotocol) dienen gedurende de werkzaamheden op de locatie aanwezig te zijn en onder de betrokken werknemers bekend te zijn.

Voor alle soorten geldt de zorgplicht artikel 2 van de Flora- en faunawet, die van toepassing is op zowel beschermde als onbeschermde dier- en plantensoorten, ongeacht vrijstelling of ontheffing. Op grond hiervan dient zoveel als redelijkerwijs mogelijk is, schade aan alle soorten te worden voorkomen. Hierbij dient, met name bij het verwijderen van groen rekening te worden gehouden met eventueel aanwezige kleine algemene diersoorten als egel, gewone pad en bruine kikker. Deze soorten dienen de gelegenheid te krijgen om de onderzoekslocatie uit zich zelf te verlaten. Indien noodzakelijk dienen de dieren te worden verplaatst naar geschikt habitat buiten de ingrepen op de onderzoekslocatie. Dit geldt ook voor de hazelworm. Op de onderzoekslocatie is geen specifiek leefgebied aanwezig voor de soort. Het eventueel verwijderen van bladeren, takken en stenen wordt uitgevoerd buiten de winter. Hiertoe wordt zorgvuldigheid geboden en gelet op de aanwezigheid van een mogelijk zwervend individu. Ten aanzien van algemene broedvogels wordt de beplanting buiten het broedseizoen verwijderd.

6.3 Tijdstip en locatie mitigerende en compenserende maatregelen

In tabel II is per maatregel aangegeven waar en wanneer deze plaatsvinden of hebben plaatsgevonden.

Tabel II Planning mitigerende maatregelen

werkzaamheden	locatie	2015		2016	
			Juli.	Sept.	Oktober.
Aanbrengen tijdelijke voorzieningen kerkuil en gewone dwergvleermuis	Directe omgeving onderzoekslocatie, buiten de invloed van de ingreep				
Verwijderen beplanting, rekening houden met zorgplicht	Groen op onderzoekslocatie				
Ongeschikt maken bebouwing kerkuil, gewone dwergvleermuis en steenmarter	Te slopen bebouwing onder ecologische begeleiding ter zake kundige (ecoloog)			5 dagen voorafgaand aan sloop Temperatuur > 10 graden Celsius en geen regen en wind. Exacte datum overleg ecoloog	
Controle afwezigheid beschermde soorten				Daags voorafgaand aan sloop	
Permanente voorzieningen nieuwbouw	Nieuwbouw			In de toekomstige situatie worden geen lichtpunten direct op de bomen langs de Bekerijng weg gericht.	➔

Verklarende woordenlijst

Activiteitenplan

Een activiteitenplan dient als begeleidend document voor een ontheffingsaanvraag. In het activiteitenplan zijn maatregelen verwoord waarmee de functionaliteit van een rust- of verblijfplaats van een beschermde soort behouden blijft en schade aan individuen wordt voorkomen.

Externe werking

Niet alleen activiteiten in een Natura 2000-gebied/EHS hebben invloed op de staat van instandhouding van het gebied, ook activiteiten buiten het gebied kunnen de natuurwaarden in een gebied beïnvloeden. Dit wordt "externe werking" genoemd. Er bestaat geen ruimtelijke grens voor externe werking: bepalend zijn de effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de soorten en habitattypen in het Natura 2000-gebied/ EHS, ongeacht de afstand tot het beschermde gebied.

Expert Judgement

Inschatting van een deskundige op grond van zijn kennis en ervaring.

Foerageerhabitat

Het gebied waarbinnen een soort voedsel zoekt.

Foerageren

Zoeken en vinden van voedsel door dieren (jachtgebied).

Functioneel leefgebied

Hiermee wordt het gebied dat is benodigd om de functionaliteit van een voortplantingsplaats of van een vaste- rust of verblijfplaats te behouden. Een nestlocatie of voortplantingsplaats kan bijvoorbeeld alleen succesvol functioneren, wanneer er voldoende habitat (schuilgelegenheid, voedsel etc.) van voldoende kwaliteit aanwezig is om te kunnen paren, eieren te leggen en jongen groot te brengen.

Gunstige staat van instandhouding

Er is sprake van een gunstige staat van instandhouding van een soort of habitatype als de omstandigheden waarin de soort of het habitatype voorkomt perspectief bieden op een duurzaam voortbestaan van die soort of dat habitatype.

Habitat

Omvat de plaatsen waar een bepaald organisme voorkomt doordat de abiotische en biotische factoren (niet levende en levende natuur) van die plaatsen voldoen aan de eisen en toleranties die het organisme stelt om te kunnen overleven, groeien en zich voortplanten.

Kraamverblijfplaats

Voortplantingsplaats van vleermuizen. Het gaat hierbij vaak om de vrouwelijke exemplaren van een kolonie (ook wel kraamgroep genoemd) die gezamenlijk hun jongen grootbrengen. De aantallen vleermuizen in een kraamgroep kunnen lopen tot meerdere honderden exemplaren.

Landschappelijk inpassingsplan

Het inpassen van ruimtelijke ontwikkelingen in het buitengebied middels een ontwerp van de groenvoorziening, dat voldoet aan het beleid ten aanzien van ruimtelijke kwaliteit. Hierdoor wordt zorg gedragen dat een ruimtelijke ontwikkeling past in het landschap.

Landhabitat

Amfibieën zijn voor de voortplanting afhankelijk van water. Buiten de voortplantingsperiode maakt de soortgroep gebruik van landhabitat als onderdeel van het leefgebied. Landhabitat voor amfibieën omvat onder andere structuurrijke of opgaande vegetatie zoals (loof)bos, houtwallen, struikgewas, heide, ruigtekruiden, vegetaties en moeras.

Mitigerende maatregelen

Maatregelen die negatieve effecten bij een ingreep voorkomen of reduceren.

Omgevingscheck

Een omgevingscheck wordt uitgevoerd bij verlies van leefgebied van een jaarrond beschermde functie van een soort die door een ingreep (tijdelijk) verloren gaat. De omgeving van de ingreep wordt door een ter zake deskundige beoordeeld op aanwezigheid van voldoende alternatief leefgebied en/of potentiële verblijfplaatsen.

Ontheffing

De Flora- en faunawet is gemaakt om planten- en diersoorten die vrij in het wild leven te beschermen. Om deze kwetsbare soorten te beschermen bevat de Flora- en faunawet een aantal verbodsbepalingen. Onder bepaalde voorwaarden

mogen de activiteiten wel doorgaan, daarvoor kan een ontheffing benodigd zijn. Een ontheffing is een besluit waarbij in een individueel concreet geval een uitzondering op een wettelijk verbod wordt gemaakt.

Paarverblijfplaats

Dit is een verblijfplaats die hoofdzakelijk in het najaar (september/oktober) door vleermuizen worden gebruikt om te paren. Eén mannetje kan een dergelijke verblijfplaats met meerdere vrouwtjes delen. In de omgeving van de paarverblijfplaats wordt veelal door het territoriale mannetje middels baltsvluchten getracht vrouwtjes aan te lokken.

Populatie

Een biologische populatie is een groep individuen van dezelfde soort die zich onderling voortplant en als zodanig geïsoleerd is van andere zulke groepen.

Rode Lijst

Rode Lijsten laten zien welke soorten zijn verdwenen en welke soorten in een gebied sterk zijn achteruitgegaan of zeldzaam zijn. Er bestaan verschillende Rode Lijsten. Voor vogels, voor zoogdieren, planten, paddenstoelen, insecten en voor allerlei andere soortgroepen. Rode Lijsten hebben geen officiële juridische status. Plaatsing op de lijst maakt een dier dus nog geen 'beschermde diersoort' in de zin van de Flora- en faunawet. De Rode Lijsten hebben in de praktijk wel een belangrijke signaleringfunctie. Door de Rode Lijst te raadplegen, kunnen alle instellingen die met natuurbehoud te maken hebben rekening houden met bedreigde soorten.

Significant negatief effect

Een effect is in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 significant als de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied dreigen te worden aangetast.

Het begrip 'significant' staat centraal in de toepassing van het beschermingsregime voor Natura 2000-gebieden bij zowel vaststelling van beheerplannen als de vergunningverlening. Het bepaalt of een uitvoerige toetsing, een zogenaamde passende beoordeling, moet worden uitgevoerd. Indien als gevolg van een ingreep de toekomstige oppervlakte habitat of leefgebied, aantal van een soort of kwaliteit van een habitat lager zal worden dan zoals bedoeld in de instandhoudingsdoelstelling, dan kan sprake zijn van significante gevolgen. Voor het goede begrip, de soorten hoeven er niet te zitten, het gebied moet geschikt zijn voor de soorten.

Vaste rust- of verblijfplaats

Een plek binnen het leefgebied van een soort die essentieel is voor de levenscyclus van een individu. De Flora- en faunawet omschrijft niet exact wat een vaste rust- of verblijfplaats is. Dit is soortafhankelijk.

Vliegroute

Een vaste route die door vleermuizen wordt gebruikt tussen de verblijfplaatsen naar foerageergebieden.

Winterverblijfplaats

Verblijfplaats die gebruikt wordt om de periode van winterrust te overbruggen. Voor vleermuizen zijn dit vorstvrije, maar koele en vochtige plekken. Er kan sprake zijn van massaverblijfplaatsen, verblijfplaatsen van kleine groepen of één of enkele individuen.

Zomerverblijfplaats

Is een vleermuisverblijfplaats anders dan een kraamverblijf. Buiten de kraamperiode worden deze door vrouwtjes gebruikt, binnen de kraamperiode door individuele mannetjes.

Econsultancy is een onafhankelijk adviesbureau. Wij bieden realistisch advies en concrete oplossingen voor milieuvraagstukken en willen daarmee een bijdrage leveren aan een duurzaam en verantwoord gebruik van onze leefomgeving.

Diensten

Wij kunnen u van dienst zijn met een uitgebreid scala aan onderzoeken op het gebied van bodem, waterbodem, water, archeologie, ecologie en milieu. Op www.econsultancy.nl vindt u uitgebreide informatie over de verschillende onderzoeken.

Werkwijze

Inzet en professionele betrokkenheid kenmerkt onze diensten. De verantwoordelijke projectleider is het eenduidige aanspreekpunt voor de klant en draagt zorg voor alle aspecten van het project: kwaliteit, tijd, geld, communicatie en organisatie. De kernwaarden deskundig, vertrouwd, betrokken, flexibel, zorgvuldig en vernieuwend zijn een belangrijke leidraad in ons handelen.

Kennis

Het deskundig begeleiden van onze opdrachtgevers vraagt om betrokkenheid bij en kennis van de bedoelingen van de opdrachtgever. Het vereist ook gedegen en actuele vakinhoudelijke kennis. Alle beschikbare kennis wordt snel en effectief ingezet. De medewerkers vormen ons belangrijkste kapitaal. Persoonlijke en inhoudelijke ontwikkeling staat centraal want het werk vraagt steeds om nieuwe kennis en nieuwe verantwoordelijkheden.

Creativiteit

Onze medewerkers zijn in staat om buiten de geijkte kaders een oplossing te zoeken met in achtneming van de geldende wet- en regelgeving. Oplossingen die bedoeld zijn om snel en efficiënt het doel van de opdrachtgever te bereiken.

Kwaliteit

Er wordt continue gestreefd naar het verhogen van de professionaliteit van de dienstverlening. Het leveren van diensten wordt intern op een dusdanige wijze georganiseerd dat het gevraagde resultaat daadwerkelijk op een zo effectief en efficiënt mogelijke wijze wordt voortgebracht. Hierbij staat de klanttevredenheid centraal. Het kwaliteitssysteem van Econsultancy voldoet aan de NEN-EN-ISO 9001: 2008. Tevens is Econsultancy gecertificeerd voor diverse protocollen en beoordelingsrichtlijnen.

Opdrachtgevers

Econsultancy heeft sinds haar oprichting in 1996 al meer dan tienduizend projecten uitgevoerd. Projecten in opdracht van particulier tot de Rijksoverheid, van het bedrijfsleven tot non-profit organisaties. De projecten kennen een grote diversiteit en hebben in sommige gevallen uitsluitend een onderzoekend karakter en zijn in andere gevallen meer adviserend. Steeds vaker wordt onderzoek binnen meerdere disciplines door onze opdrachtgevers verlangd. Onze medewerkers zijn in staat dit voor de opdrachtgever te coördineren en zelf (deel)onderzoeken uit te voeren. Ter illustratie van de veelvoud en veelzijdigheid van de projecten in de werkvelden bodem, waterbodem, ecologie, archeologie, water, geluid en milieu kunnen uitgebreide referentielijsten worden verschaft.

Vestiging Limburg

Rijksweg Noord 39
6071 KS Swalmen
Tel. 0475 - 504961
Swalmen@econsultancy.nl

Vestiging Gelderland

Fabriekstraat 19c
7005 AP Doetinchem
Tel. 0314 - 365150
Doetinchem@econsultancy.nl

Vestiging Brabant

Rapenstraat 2
5831 GJ Boxmeer
Tel. 0485 - 581818
Boxmeer@econsultancy.nl

E-MAIL
info@
econsultancy.nl
INTERNET
econsultancy.nl

